

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	10 เม.ย. 2557	23	8405	5

“ของเล่นพะเก๋า” คนล้านนา

เด็กๆ และผู้เฒ่าผู้แก่บ้านป่าแดด ในจังหวัดเชียงราย รู้จัก เล่นอยู่ใกล้ๆ ทั้งหมดนี้มีแรงหนุนสำคัญจาก การทำของเล่นพื้นบ้านมานานแล้ว ไม่ว่าจะเป็นกัมปี้ กำหมุน ลิง คนหนุ่มที่รักจะทำงานกับคนแก่อย่าง วีระ ไตรราว รวมไปถึงของเล่นประเภททุ กบ ปลาที่สานจากไม้ไผ่ สิ่ง พงษ์ กังวานนวกุล หนุ่มไฟแรงจากเมืองกรุง เหล่านี้อ้วนแล้วแต่ทยอยออกมาจากความทรงจำของคนเฒ่าคน ที่หันเหชีวิตเข้าสู่ชนบท พร้อมด้วยผู้ร่วม แก่ที่รวมกลุ่มกันภายใต้ชื่อ “กลุ่มคนเฒ่าคนแก่” ทำของเล่นที่ งานจำนวนหนึ่งจัดตั้งองค์กรเล็กๆ ที่ชื่อ เคยเล่นเมื่อเยาว์วัย “กลุ่มคนเฒ่าคนแก่” และ “กลุ่มพัฒนา

นอกจากรอยยิ้ม เสียงหัวเราะและความสุขที่คืนกลับ เด็กและเยาวชน” ขึ้นภายในหมู่บ้าน มาถมความเหงาในใจแล้ว ของเล่นเด็กเหล่านี้ยังช่วยเชื่อมโยง วีระพงษ์ กล่าวถึงสาเหตุที่ตนเอง และเพื่อนได้มาทำงานกับผู้เฒ่าผู้แก่บ้าน

เมื่อพูดถึงของเล่นพื้นบ้าน เด็กสมัยนี้น้อยคนนักที่จะรู้จัก ป่าแดดก็เพื่อจะส่งเสริมคุณภาพชีวิตและ ส่วนใหญ่แล้วเด็กๆ จะรู้จักของเล่นที่ผลิตขึ้นจากนวัตกรรมใหม่ ความเป็นอยู่ของชุมชนที่อยู่ห่างไกลใน อาทิต ปั่นกลแสงเลเซอร์ เกมกต เครื่องบินไซลาน ตุ๊กตาบาร์บี้ ชนบท ส่งเสริมในด้านการจัดการศึกษา ความเป็นอยู่ของชุมชนที่อยู่ห่างไกลใน หรือแม้แต่รถแข่งที่ใช้รีโมทบังคับที่กำลังฮิตให้หมู่เด็กๆ อย่าง ของเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น นอกจากนั้น รถกระป๋อง เป็นต้น ยังเป็นการส่งเสริมทางด้านศิลปวัฒนธรรม

หากมองย้อนกลับไปในอดีตสมัยปู่ย่าตายายทำของเล่น ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

พื้นบ้านให้ลูกหลานเล่น ไม่ว่าจะเป็นม้าก้านกล้วย ก๊อบแก๊บที่ “การจัดตั้งกลุ่มนี้ก็เพื่อจะเน้นตรง ทำจากกะลามะพร้าว สิ่งเหล่านี้ล้วนมาจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ต้นแบบและปลายแบบ ต้นแบบก็คือคน

ทั้งสิ้น ปัจจุบันอาจเรียกได้ว่าของเล่นดังกล่าวไม่เหลือให้เด็กรุ่น เฒ่าคนแก่ ปลายแบบก็คือเด็กและเยาวชน ซึ่งเด็กในชนบทจะเรียนรู้ สัมพันธ์ใกล้ชิด หลังได้รู้จักกันเลย

สมัยก่อนเมื่อเวลาที่คนเฒ่าคนแก่นั่งทำของเล่นพื้นบ้าน กับคนเฒ่าคนแก่ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีงาม จะมีลูกหลานมานั่งล้อมวงดู บรรยากาศความสัมพันธ์อันใกล้ชิด และเป็นหลักสำคัญของครอบครัว การทำ

สนิธแบบฉบับนี้ไม่มีให้เห็นอีกแล้ว กลายเป็นว่าลูกหลานห่างเหิน ของเล่นพื้นบ้านเป็นการส่งเสริมให้คนเฒ่า

คนเฒ่าคนแก่ เด็กรุ่นใหม่นิยมเข้าไปเที่ยวตามห้างสรรพสินค้าใช้ คนแก่ได้พึ่งตนเอง ลดช่องว่างระหว่างสังคม

จ่ายเงินทองแบบสุรุ่ยสุร่าย ปลอ่ยให้ปู่ย่าตายายต้องเหงาเดียว ะหว่างผู้สูงอายุกับบุคคลวัยอื่น”

คายอยู่กับบ้าน

วันนี้ภาพของคนเฒ่าคนแก่บ้านป่าแดด อำเภอแม่สรวย ของเล่นพื้นที่ที่วีระพงษ์ได้ให้คนเฒ่า

จังหวัดเชียงราย ไม่โดดเดี่ยวเหงาหงอยอีกต่อไป หากมีกิจกรรม คนแก่บ้านทำมีอยู่หลายชนิด ไม่ว่าจะเป็น

สำคัญบางอย่างให้ทำ โดยมีกำลังใจเป็นเด็กเล็กลูกหลานคอยวิ่ง กังหันลม ซึ่งทำด้วยไม้ไผ่ เตา ปลา งู ลิง

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	10 มี.ค. 2557	23	8405	5

รวมถึงสัตว์อีกสารพัดชนิดและอะไรอีกหลายอย่าง ซึ่งล้วนแล้วแต่ทำให้คนเฒ่าคนแก่รู้สึกเพลิดเพลินกับผลงานที่ประดิษฐ์ นับเป็นการสร้างสรรค์ความรู้สึที่ดีๆ ภูมิใจที่สังคมยังเห็นคุณค่าของคนแก่ เป็นการอนุรักษ์รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง เพื่อสังคมของคนต่างวัย

การเริ่มต้นทำโครงการนี้ครั้งแรกนั้น ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะการเข้าไปพบปะกับชาวบ้านได้สร้างความลำบากใจเป็นอย่างมาก อีกทั้งเขาเป็นคนต่างถิ่นที่เพิ่งเข้ามาอาศัยในหมู่บ้าน บางครั้งชาวบ้านอาจจะมองว่าเป็นพวกมีฉฉาชีพ กว่าความพยายามจะสำเร็จลงได้ต้องใช้เวลาและความอดทนเป็นอย่างมาก ถึงเวลานี้

กลุ่มคนเฒ่าคนแก่และกลุ่มพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้กลายมาเป็นองค์กรที่สร้างเสริมคุณภาพชีวิตและความเจริญแก่ท้องถิ่น นอกจากนั้นแล้วการทำงานกับชาวบ้านก็คงไม่หยุดนิ่งอยู่เพียงเท่านี้ ในอนาคตยังมีโครงการหลายอย่างไม่ว่าจะเป็นด้านการส่งเสริมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การปลูกจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนรู้จักรักษาสสิ่งแวดล้อม ที่ผ่านมามีอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการด้านภัยหนาว ซึ่งมีการมอบเครื่องนุ่งห่มให้กับชาวบ้านบนดอยวาวี มีการนำเด็กไปช่วยกำจัดขยะในเขตป่าชุมชน

“ผมคิดว่าการทำงานกับเด็กๆ เป็นผลพลอยได้จากการทำงานกับผู้ใหญ่จริงๆ แล้วผมก็ยังคาดหวังเล็กๆ เหมือนกันครับ แต่คิดว่าเราคงจะสวนกระแสของเล่นปัจจุบันยากเหมือนกัน แต่ไปๆ มาๆ เด็กเขา

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ NORTH CLIPPING 2558/ 00292

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	10 เม.ย. 2557	23	8405	5

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	10 เม.ย. 2557	23	8405	5

กลับตื่นเต้นมาก อาจเป็นเพราะว่าในครอบครัวก็มีการพูดถึงกัน พ่อแม่เองก็เคยเห็น เคยเล่นของเล่นเหล่านี้มาก่อน พอเห็นว่า มันกลับมาอีกทีก็พูดถึงให้ลูกฟัง มีรอยยิ้ม มีเสียงหัวเราะ..”

ในส่วนของคนเฒ่าคนแก่ได้มีการนำหมอและพยาบาล มาบริการตรวจสุขภาพฟรี เมื่อถึงเทศกาลสงกรานต์ก็มีการจัด พิธีรดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ และยังมีกิจกรรมอีกหลายอย่างที่สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชาวบ้านกับชุมชน

การเดินทางตามหาของเล่นพื้นบ้านที่บ้านป่าแดด หมู่บ้าน เล็กในป่าใหญ่แห่งนี้ กลับไม่พบเพียงของเล่นพื้นบ้านหน้าตา แปลกๆ ที่คนรุ่นใหม่ไม่เคยเห็นมาก่อนเกือบ 20 ชนิดเท่านั้น ทว่ายังพบบางสิ่งบางอย่างที่หวนกลับคืนมาด้วยนั่นก็คือ ความ สุข ความผูกพัน รอยยิ้มและเสียงหัวเราะ

จักรพงษ์ คำบุญเรือง
jakrapong@chiangmainews.co.th.